

EFICIENȚA ECONOMICĂ A PRODUCERII, PRELUCRĂRII ȘI COMERCIALIZĂRII PRODUCȚIEI VITIVINICOLE: CONCLUZII

Maria FIȘTIC,
lector superior universitar,
Natalia COJOCARU,
asistent universitar
Universitatea Agrară de Stat din Moldova

The complex wine as a functional unit of the country's economy has a great impact on the social, economic, ecological. Wine Complex includes not only economic, but also contribute directly to increase quality of life. Agriculture production, the grapes during processing technology chain, doubles its value, can not be artificially created, synthesized similar to other commodities. Grape producers are facing unprecedented time and space. Today, he needs ideas, economic analysis, suggestions economic support mechanisms. The success depends on the success of grape processor agriculture, agricultural success depends on the success of the wine producer. Practical application of economic mechanisms Wine complex operation will help create a productive self-regulating system increased economic efficiency.

Cuvinte cheie: *eficiența economică, complexul vitivinicol, concluzii, analiză, export, import.*

Complexul agrar, fiind un subansamblu funcțional al economiei țării, are un impact deosebit asupra socialului, economicului, ecologicului. Agricultură include nu numai agenți economici, dar contribuie nemijlocit la creșterea calității vieții.

Agricultura Republicii Moldova considerabil este afectată de importurile masive de produse agroalimentare, de dezvoltarea slabă a industriei de producere a produselor agroalimentare. Piața din Republica Moldova este „inundată” de produse agroalimentare din Ucraina.

Relansarea, reconsiderarea industriei de procesare este importantă nu numai din perspectiva ameliorării cantitative și calitative a consumului populației, micșorării pierderilor de materii prime agricole, și prin faptul că va contribui la creșterea economiei Republicii Moldova în ansamblu.

Dezvoltarea agriculturii este determinată de factorii demografici, sociali, geografici, climaterici, etc. și de progresul tehnico – științific, de dotările agricultorului cu echipamente, cu tehnologii. Agricultorii, ce nu au parte de dotările respective, în activitățile sale devin deeficienți. Cu alte cuvinte, în agriculturile în care nu este progres – neapărat este regres.

Tratata economică, a complexului vitivinicol presupune descompunerea fenomenelor și proceselor economice în anumite părți componente, cercetarea separată a acestora în vederea stabilirii naturii problemelor. În acest context sunt necesare un șir de modele economico – matematice, algoritmul de soluționare a problemelor care formează un cuplu de modalități care permit inducția și deducția unor propuneri, concluzii. Problemele complexului vitivinicol de la bun început nu trebuie formulate separat pentru ca în continuare să constituie un sistem eclitic de probleme; problemele trebuie formulate complex, cauzele trebuie separate de consecințe și invers.

Analizele complexului vitivinicol trebuie să conțină aspectele ce se referă la mediul teritorial, ecologic (numit altfel mediul natural); mediul legislativ și instituțional (necesitatea de susținere din partea statului a activităților agricole); mediul economic (defavorizarea agricultorilor trebuie exclusă); mediul tehnologic (utilizarea mijloacelor contemporane de producere în agricultură, integrarea loturilor cu destinație agricolă prin

mecanisme economice); mediul demografic (micșorarea numărului agricultorilor, amplasarea rațională a ruralului în spațiul agricol). Eficientizarea funcționării complexului vitivinicol depinde de modul de abordare, dacă problemele sunt sau nu tratate sistemic.

Economia producătorului de struguri, fiind indiscutabil legată de economia țării, de politicile economice, de politica agrară, nu poate să se dezvolte cu o rată mai mare decât rata creșterii indicatorilor macroeconomici; nu poate avea succes dacă politica agrară este în defavoarea activităților agricole.

Economia complexului vitivinicol a Republicii Moldova în contextul integrării europene trebuie să suporte anumite modificări cantitative, calitative, structurale. În acest context sunt necesare variante de dezvoltarea agriculturii țării, schimbând unele accentuări. Republica Moldova trebuie să se conformeze la cererea de pe piețele europene, să-și diversifice partenerii economici, deci și structura produsului final din ramura vitivinicolă.

Complexul vitivinicol, trebuie să se dezvolte diferit comparativ cu situația când Republica Moldova asigură populația unor țări cu băuturi alcoolice dulci, cu un grad înalt de alcool. Consumatorul din Europa este altul cu late gusturi. Pentru depășirea acestei situații sunt necesare propuneri constructive: prin pârghii economice, de agregat numărul producătorilor de struguri; de stimulat exportul produselor finale ale complexului vitivinicol; de menținut prețurile la vinuri la un nivel stabil. Propunerile plauzibile, pot contribui la creșterea eficienței economice în complexul vitivinicol al Republicii Moldova. Soluționarea problemei creșterii potențialului economic în complexul vitivinicol, pentru țara noastră, a devenit o problemă de prima importanță.

Concluzii

Complexul vitivinicol în cadrul economiei naționale a Republicii Moldova este de o importanță deosebită. Problema de bază a complexului – eficientizarea tuturor activităților din acest complex pe întreg „lanțul” tehnologic „agricultura – procesare – 1 – procesare – 2 – marketingul”. Rezervele considerabile de creșterea eficienței complexului sunt la nivelul producției materiei prime (a strugurilor, a vinului după prima procesare). Activitățile agriculturii la producerea strugurilor de anumite soiuri sunt slab motivate, mecanismele economice de redistribuire a profitului creat în „lanțul” tehnologic sunt lipsă, prețurile la struguri în comparație cu prețurile producției finale (vinului) sunt artificial reduse. Complexul vitivinicol poate funcționa eficient în ansamblu, dacă fiecare componentă din „lanțul” tehnologic „agricultura – procesare – 1 – procesare – 2 – marketingul” va funcționa eficient, va fi economic motivată. Dacă una din aceste componente, de exemplu agricultorul, va avea eficiență sub eficiența complexului în ansamblu, atunci și complexul va deveni ineficient (din lipsa materiei prime). Agricultorul își eficientizează activitățile prin reducerea prețului de cost, prin creșterea recoltei de struguri per 1 ha, prin eliminarea costurilor iraționale. Prețul de achiziție a strugurilor de către vinificatori sunt stabilite de către monopsoniști, agricultorul ne având alternative de comercializare acceptă prețurile discriminatorii. Sistemul de funcționare a complexului vitivinicol este imperfect: agricultorul suportă pierderi enorme, își exportă strugurii, produce vin necalitativ, cultivă viță – de – vie la propria discreție, nu ține cont de cererea la vinuri de pe piața internă, externă; vinificatorul stabilește prețuri discriminatorii pentru agricultori, aceștia sunt impuși de „monopsonism” să accepte prețurile sub prețul de cost al strugurilor; stimulează exportul de struguri, vinului după procesarea – 1, vinului după procesarea – 2 neambalat. Vinificatorii sistematic păstrează aceeași structură a produsului final vinicol., nu pun accent pe băuturile cu conținut redus de alcool; în țară ineficient este dezvoltată cultivarea viței – de – vie pentru strugurii de masă; activitățile complexului

vitivinicol sunt orientate spre producerea băuturilor alcoolice, strugurii nu sunt utilizați pentru alte produse alimentare nealcoolice, insuficient sunt extinse relațiile de export cu produse vitivinicole. Cota – parte a strugurilor de soiuri de masă în țară este sub nivelul potențial din țară. Suprafețele viticole sunt cultivate cu aceleași soiuri de struguri de masă, nu sunt create noi soiuri de struguri de masă. În complexul vitivinicol nesoluționată rămâne problema determinării optime a viței – de – vie.

Republica Moldova continue să exporte materie primă vinicolă. Peste 50% din vinurile din Republica Moldova. Țara nu se specializează la exportul de vinuri de calitate superioară, strugurii, vinurile supă procesarea – 1 sunt exportate la prețuri reduse. Complexul vitivinicol exportă locurile de muncă, contribuie la reducerea PIB al țării, reduce eficiența economică a agriculturii. Republica Moldova continue să întrețină relații de export de vinuri într-o singură direcție cu peste 75% din materia primă vinicolă. În ultimii 20 de ani Republica Moldova se folosește de infrastructura productivă creată în anii 1981 – 1984, de potențialul muncii creat în trecut. Complexul vitivinicol este supus anumite riscuri în legătură cu calamitățile naturale (secetă, înghețuri). Consecințele calamităților în exclusivitate le suportă agricultorul. În anul 2012 recolta de struguri în raport cu recolta medie s-a redus cu peste 30%. Prețul strugurilor s-a majorat de la 3,3 lei/kg pînă la 3,5 lei/kg, adică cu 6%. Chiar și aceste 6% de preț suplimentar pentru vinificatori nu sunt pierderi. Strugurii din anul 2012 după calitate sunt net superiori strugurilor din anul precedent. Ramura vitivinicolă în ansamblu funcționează eficient. Însă acest „efect” este distribuit în defavoarea producătorului de struguri. În complexul vitivinicol din Republica Moldova este lipsă sistemul de indicatori care poate fi pus la baza deciziilor în problema determinării suprafețelor ocupate cu viță – de – vie în profilul soiurilor solicitate de către vinificatori; volumul de vinuri materie primă destinat procesării – 2 este determinat arbitrar în dependență de disponibilități, vinul – prud final de calitate superioară, nu este un produs care poate fi fabricat doar cu o anumită probabilitate. În complexul vitivinicol este lipsă o metodică practică de eficientizare a tuturor activităților economice pe întreg lanțul tehnologic de la cultivarea viței – de – vie pînă la obținerea produsului final de calitate superioară. În complexul vitivinicol din Republica Moldova este lipsă o bază de date în spațiu și în timp despre cuantumul „efectelor”, „eforturilor”, „eficienței” în profilul tuturor activităților economice: este lipsă o metodică de elaborare a planului (programului) de funcționare a complexului vitivinicol pentru perioade medii, de lungă durată; sunt lipse mecanismele de motivare a muncii în complexul vitivinicol. La o unitate de venituri realizate de către agricultor, în Republica Moldova vinificatorului îi revin 3,15 unități, adică de 3,15 ori mai mult decît agricultorului producător de struguri; vinificatorului procesarea – 2 îi revin 14,3 unități, marketingului - 12,25 unități. Altfel spus venitul realizat de către procesatorul – 1, procesatorul – 2, marketing este respectiv mai mare decît venitul agricultorului de 3,15; 14,3; 12,25 ori decît venitul agricultorului. Toate activitățile economice din complexul vitivinicol nu sunt orientate spre consumator. Vinurile se fabrică, pornind din disponibilul de struguri, vin procesarea – 1. Oferta de vinuri este generată de conjunctura producerii, cererea este secundă. Complexul vitivinicol fabrică vinuri, peurmă caută consumatori. Este o practică ineficientă.

Actualmente în complexul vitivinicol lipsesc modalități de imitare a diferitor situații generate de calamitățile naturale, de crizele economice, de modificarea prețurilor la resursele energice, la materii prime, produsele viticole, vinicole, etc. Fiecare subiect economic din complexul vitivinicol activează autonom, separat, este lipsă coordonarea economică din partea autorităților. Funcționarea complexului vitivinicol este lăsată la discreția cererii și a ofertei. Fiecare partener din lanțul tehnologic în mod diferit este afectat de incertitudine. Sistemul de prețuri la struguri este lipsă. Prețurile sunt stabilite

cu 1 – 2 luni pînă la începerea recoltei de struguri. Agricultorul suportă costuri productive pe parcursul a 5 – 7 ani în condiții de incertitudine totală, nu-și cunoaște prețurile probabile, cantitatea și consumatorul de struguri. La dispoziția producătorului de struguri, procesatorului – 1, procesatorului – 2, nu sunt puse la dispoziție dependențele corelative cerere – preț, cerere – venit, cererea la vinurile de calitate superioară. Fiecare subiect economic din complexul vitivinicol activează în condiții incerte, nu-și pot elabora și realiza planurile de sădire a viței – de – vie. În aceste condiții pierderile le pot suporta fiecare, însă agricultorul scoate din circuitul economic terenuri considerabile plantate cu viță – de – vie, ani buni muncește pentru venitul sperat. Actualmente în complexul vitivinicol este lipsă metoda de determinare a costurilor totale suportate de fiecare partener din lanțul tehnologic: agricultorul – procesatorul – 1 – procesatorul – 2 – marketingul, activează face investigații în condiții incerte. Complexul vitivinicol ocupă cca 6% din suprafața terenurilor agricole din Republica Moldova. Specificul viticulturii creează locuri de muncă pentru populația din spațiul rural. Actualmente complexul vitivinicol este mai mult virtual; nu există delimitări care ar evidenția complexul în economia națională; complexul nu constituie o ramură a economiei naționale, lipsesc legăturile complexului cu restul ramurilor din economia națională a Republicii Moldova; sunt lipse serviciile independente, imparțiale în procesele de stabilire a nivelului de zaharitate a strugurilor, de regulă, este „șmecheri” agricultorul; sistemul static de evidență a recoltei struguri tone per 1ha este deformat, conform anuarului statistic al Republicii Moldova recolta strugurilor constituie 2 – 3 t/ha ceea ce nu reflectă situația reală. În Republica Moldova lipsesc servicii ce ar monitoriza veridicitatea, evidența statistică. Mecanismele, modalitățile de impozitare sunt imperfecte. Producătorii de struguri și fabricanții de vinuri sunt cointeresați să „umbrească” situația reală din complexul vitivinicol.

Republica Moldova în dezvoltarea agriculturii, inclusiv a complexului vitivinicol pe parcursul istoriei a avut succese sub nivelul țărilor din Europa. Condițiile naturale riscante (3 din 5 ani în Republica Moldova sunt secetoși), nivelul tehnologic primitiv, lipsa soiurilor de culturi agricole eficiente au generat producții medii per 1ha, în anii 1921 – 1937, de (0,48 – 1,2) t/ha. Rezultatele relativ mai bune, dar sub nivelul țărilor din Europa, Republica Moldova a realizat în agricultură, inclusiv în complexul vitivinicol, pe timpurile US. Succesele Republicii Moldova au fost „umbrite” de utilizarea excesivă a chimicalelor, care la rîndul lor, au creat noi probleme ecologice, sociale. După anul 1990 agricultura Republicii Moldova a suferit transformări radicale: terenurile agricole au fost fracționate; partenerii economici din exterior au fost „pierduți”; cererea la produsele agroalimentare, la materia primă agricolă considerabil s-a redus; utilajele agricole, resursele energetice au devenit tot mai scumpe; agricultorul a fost impus să suporte prețurile discriminatorii ale monopolistilor; spațiul rural din an în an devine tot mai „pustiu”; multe terenuri agricole rămîn neprelucrate; volumul importurilor de produse agroalimentare este în continuă creștere; populația din spațiul rural a trecut la autoasigurarea cu produse alimentare. În consecință s-a redus eficiența muncii; exporturile de produse agricole sunt prestate de politicile geostrategice a unor țări. În ultimii 20 de ani nivelul de trai a populației, în deosebi a celor din spațiul rural, s-a redus considerabil. Populația se „conforma” sărăciei prin autoasigurare cu produse agroalimentare, inclusiv cu vinuri casnice de proastă calitate. Sărăcia stimulează producerea vinurilor ieftine. Vinuri de calitate dubioase se fac loc și prin exporturile de vinuri în Rusia. În lanțul de confruntări cu Rusia referitor la calitatea vinurilor ambele părți (producătorul de vinuri din Republica Moldova, serviciile de testare a calității vinurilor) poartă vina: unii produc vinuri de calitate inferioară, alții se conduc de interesele geopolitice, sancționează politic Republica Moldova. Problema fabricării vinurilor ieftine va putea fi soluționată, cînd consumatorului de la țară nu-i va fi

convenabil să producă vin pentru autoconsum.

Complexul vitivinicol din Republica Moldova constituie o activitate economică deosebită. Pentru funcționarea complexului sunt create toate premisele; condițiile naturale, infrastructura „productivă, experiența populației, etc”. Însă „furtunile” economice au creat pentru Republica Moldova probleme sără de precedent în spațiu și în timp. Complexul vitivinicol funcționează deeficient. Ineficiența este generată de lipsa cererii la produsele vinicole, de formele primitive de organizare a muncii, a fabricării vinului, de apariția pe piață a produselor vinicole din alte țări cu tehnologii avansate de fabricare a vinului. În Republica Moldova este lipsă un program – scop de dezvoltare a complexului vitivinicol, nu sunt identificați executanții fiecărei probleme din program, mijloacele financiare pentru soluționarea problemelor. Și mai gravă este lipsa previziunilor cererii, prețurilor, a veniturilor populației, a costului muncii, resurselor energetice, a utilajelor productive necesare pentru funcționarea complexului vitivinicol.

Bibliografie

- 1 Bepaloff A. New signet book of wine. N.Y. 1986, p. 325
- 2 Braga V. Eficaciatea economică a producerii vinurilor heres în Moldova. C. Știința, 1994. p. 190
- 3 Bratu I. Rolul și funcțiile statului în perioada de tranziție la economia de piață // Economistul, C. 1995, p.12
- 4 Bucatînschi A. Crearea unui sistem unic pentru promovarea și realizarea producției vinicole pe piețele externe. Materialele Conferinței Internaționale In Wine. C. 2005, p. 173-175
- 5 Butnaru N. Cîteva metode de sporire a productivității strugurilor // Agricultura Moldovei, 2003, nr. 7, p.19